

Metsien monimuotoisuuden turvaamisen keinot ja yhteiskunnalliset vaikutukset (2005-2010)

Tutkimusohjelman esittely

Ohjelmajohtaja:

MMT Riitta Hänninen

riitta.hanninen@metla.fi

Metsien monimuotoisuuden turvaamisen keinot ja yhteiskunnalliset vaikutukset - tutkimusohjelman loppuseminaari, 3.6.2010 Hotelli Arthur

Esityksen sisältö:

1. Yleistä ohjelmasta
2. Tutkimuksen tarve
3. Keskeiset tavoitteet
4. Viitekehys
5. Keskeisiä tutkimuskysymyksiä
6. Tulosten yhteenvetoa
7. Tulosten hyödyntäminen
8. Jatkotutkimukset

1. Yleistä ohjelmasta 2005-2009

Ohjelman johto

Ohjelmajohtajat: Paula Horne 2005-2008, Riitta Hänninen 2008-2010
Ohjausryhmä: tieteen ja käytännön edustajia (12)

Resurssit

- Mukana 74 tutkijaa, 76 tutkijatyövuotta
- Tehdyt työvuodet: yhteensä 89
- Rahoitus: Metlan budjetista 67 %, ulkopuolista 33 % (rahoituslähteitä: EU, Suomen Akatemia, MMM, YM, muita pienempiä)

Päähankkeet

7 tutkimushanketta + osahankkeet (2005-09) ja hallinto (2005-2010)

Evaluoinnit

Välievaluointi 2007-2008 vaihteessa, loppuevaluointi 10-11.5.2010

2. Tutkimuksen tarve

Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisen tarve

- toimintaympäristön muutokset, ilmastonmuutos, kansainväliset ja kotimaiset sopimukset ja säädökset
- lisäsuojelun tarve, Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma METSO

Ekologiset perusteet monimuotoisuuden turvaamisen lähtökohtana

- mutta toimeenpano ja toteutuskeinojen vaikutukset ulottuvat laajalle yhteiskunnan eri sektoreihin ja toimijoihin

Tarve sovittaa yhteen

- metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen muiden metsänkäyttömuotojen ja yhteiskunnan eri toimijoiden tarpeiden kanssa
- kehittää ohjaus- ja toteutuskeinoja

Tutkimustietoa tarvitaan

- metsien monimuotoisuuden turvaamisen taloudellisista ja sosiaalisista vaikutuksista yhteiskunnan eri toimijoihin
- tieto auttaa monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvien yhteiskunnallisten ristiriitojen vähentämisessä

3. Tutkimusohjelman keskeiset tavoitteet

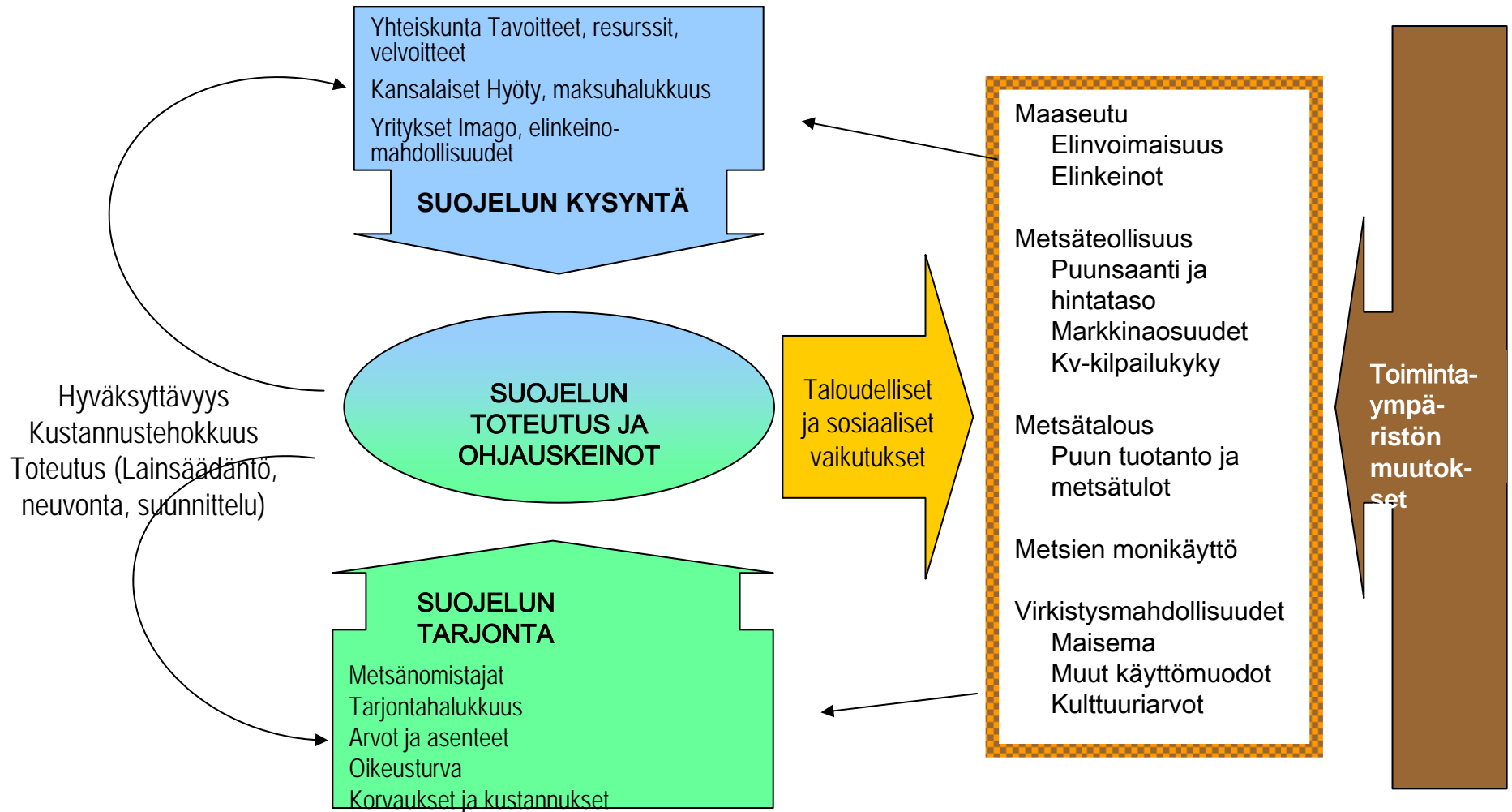
1. Tuottaa, koota ja välittää tieteellisesti korkeatasoista ja monipuolista **tutkimustietoa** metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisen ja yhteiskunnan vuorovaikutussuhteista yhteiskunnan päätöksentekoon

- Kehittää ja soveltaa tutkimusmenetelmiä, teoreettisia lähestymistapoja ja käytäntöön soveltuvia ”työkaluja”
- Tuottaa tietoa monimuotoisuuden turvaamisen ohjaus- ja toteutuskeinoista sekä niiden vaikutuksista ja hyväksyttävyydestä

2. Seurata ja arvioida METSO-ohjelman kokeiluvaiheen taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia MMM:n toimeksiannosta. Osallistua METSO 2008-2016 toimintaohjelman valmisteluun ja toteuttaa sen seuranta

- METSO-seuranta tukeva tutkimus

4. Viitekehys

5. Keskeisiä tutkimusteemoja

Taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset

- Kansalaisten ja metsänomistajien suojelulle antama kannatus, hyödyt kansalaisille
- Kustannukset, sopimuspalkkiot
- Vaikutukset metsäsektoriin ja kansantalouteen
- Suojelualueet – mahdollisuus uudelle maaseutuyrittäjyydelle, luontomatkailu

Politiikan ohjaus- ja toteutuskeinot

- Monimuotoisuuden turvaamisen toteutuskeinot ja niiden hyväksyttävyyys
- Kohteiden tarjonta, tavoitteiden yhteensovittaminen metsäsektorilla
- Sosiokulttuuriset suojelukohteiden valintaperusteet

Metsäsuunnittelun merkitys monimuotoisuuden suojelussa

- Alue-, tila- ja metsikkötason suunnittelu
- Elinympäristöä kuvaavan tiedon liittäminen metsäsuunnitteluun

Ekosysteemilähestymistapa, ekosysteemipalvelut

- aineelliset ja aineettomat ekosysteemipalvelut, suojelu ja kestävä käyttö
- taloudellisten vaikutusten mittaaminen, osalla palveluista ei markkina-arvoa

6. Tulosten yhteenvetoa

Toteutuskeinojen hyväksyttävyyys vaikuttaa kohteiden tarjontaan

- Suojelumyönteisyys on lisääntynyt METSO - ohjelman aikana
- Vapaaehtoisuus tärkeää, neuvonta tärkeä keino
- Metsänomistajat korostavat: omistusoikeus ja määräysvalta, sopimusehdot

- Kysely 2009: METSO 2008-2016 ohjelman keinoista metsänomistajat pitivät sopivimpina luonnonhoitohankkeita, määräaikaista sopimuksia ja talousmetsien tehostettua luonnonhoitoa.
- METSO-ohjelman käytännön kokemusten perusteella käytössä on hyvä olla sekä pysyviä että määräaikaista keinoja

Metsäsuunnittelu: suojeluvaihtoehtoja päätöstukityökalun avulla

- Työkalu metsänomistajan päätöksenteon tueksi - vuorovaikutteisuus ja metsänomistajan monet tavoitteet metsätilan hoidossa
- Elinympäristömallien liittäminen metsäsuunnitteluun (esim. liito-orava)
- Metsäsuunnittelu kuntatasolla - vuorovaikutteisuus: Kolin – Hattusaaren paikallinen metsäohjelma, kuntien virkistysmetsien monitavoitteinen suunnittelu

6. Jatkoa. Tulosten yhteenvetoa

Monimuotoisuuden turvaamisen kustannukset ja kustannustehokkuus

- Korvausvaroista niukkuutta, kohteiden tarjonta ylittänyt kysynnän
- Maanomistajalle mieluisa toteutustapa voi pienentää rahallista palkkiota
- Metsänomistajille ympäristötukisopimuksista maksetut korvaukset määräaikaissä suojelussa olleet alustavien laskelmien mukaan suojeleeseen houkuttelevia (Hannelius 2010)
- Määräaikaisen suojelun korvausten tarkasteluun kehitetty SuojeluMOTTI-ohjelmisto (Hynynen)

Epäsuorat vaikutukset metsäsektoriin

- Mallitarkastelut: lisäsuojelun (METSO 2008-2016 ha-tavoitteet) vaikutukset puumarkkinoihin ja metsäteollisuuden tuotantoon valtakunnan tasolla melko pieniä
- Taloudellisesti optimaalisella kohdentamisella alueittain voidaan säästää valtakunnan tasolla, mutta paikalliset vaikutukset voivat olla suuria!
- Biodiversiteettitiedon lisääminen malliin mahdollisti kustannustehokkuuden tarkastelun.

6. Jatkoa. Tulosten yhteenvetoa

Suojelualueiden merkitys lähialueelle

- Monimuotoisuuden suojelusta aiheutuneita taloudellisia menetyksiä voidaan osin korvata luonto- tai matkailuyrittäjyydellä
- Sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys tärkeä

Menetelmäkehitys - sovellukset

- Metsäsuunnittelumallit, elinympäristömallit
- Metsänomistajan päätöstukimallit tilatason neuvontaan
- SuojeluMotti - malli metsikkötason määräaikaisen suojelun kustannusten laskentaan
- Talusteoreettiset osittaisen tasapainon metsäsektorimallit
- Choice experiment -menetelmän sovellus ohjauskeinojen hyväksyttävyyden tutkimisessa

7. Tulosten hyödyntäminen

Tutkimusohjelmassa ollut laaja ja toisaalta tiivis yhteydenpito- ja yhteistyöverkosto sekä tutkijoiden että sidosryhmien välillä

Palvellut suoraan tiedonkäyttäjiä:

- KMO 2015 valmisteluun, työryhmiin ja seurantaan osallistuminen
- METSO-ohjelman kokeiluvaiheen seuranta ja arviointi
- METSO 2008-2016 valmisteluun osallistuminen ja ohjelman seuranta, METSO-tutkimustiedon tuottaminen

Yhteistyötä ja tiedonsiirtoa:

- PUTTE-ohjelma, Forbid-hanke, Metsähallituksen luonnonvara-suunnittelu, Suomen BD-ohjelman seurantaryhmä, BIOECON, EU:n metsien markkinattomien hyötyjen arvottaminen, OECD

9. Jatkotutkimus – kehittämiskohteita

METSO 2008-2016 seuranta

- yhdessä SYKE:n kanssa jatkuu Metlassa MMM:n ja YM:n ohjauksessa

Metlan METSO-tutkimus (2009-2012), jossa 3 MMM:n rahoittamaa tutkimushanketta, aihepiireinä:

- Kustannustehokkuus: tietyt tavoitteet mahdollisimman pienin kustannuksin
- METSO-toimenpiteiden tunnettuus ja hyväksyttävyyys metsänomistajien keskuudessa
- METSO-kohteiden rakennepiirteiden ja lajiston kartoitus
- METSO-elinympäristöjen kaltaisten metsien määrä alueittain
- Metsänomistajien päätöstukitarpeet ja menetelmien käytäntöön vienti
- Sosiokulttuuristen arvojen tunnistaminen
- Luontaista häiriödynamiikkaa mukailevan metsänkäsittelyn vaikutus monimuotoisuuteen

<http://www.metla.fi/ohjelma/tuk/>

KIITOS!

